

Šifra predmeta: KP-IZ-02	Naziv predmeta: Ženidba i različitost vjere		
Ciklus: Integrirani	Godina: V.	Semestar: ljetni (X.)	Broj ECTS kredita: 2
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 15 Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja Vježbe Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti		
Sudionici u nastavi	Nastavnici i suradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada (u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]		
Preduvjet za upis:	- Poznavanje osnova crkvene povijesti, dogmatike, fundamentalne teologije, posebno ekleziologije. - Poznavanje i razumijevanje ženidbenog prava Katoličke Crkve. - Poznavanje temeljnih informacija o Islamu.		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Detaljno upoznati i razumjeti kanonske norme koje se odnose na ženidbe s različitosti vjere u važećem Zakoniku (kann. 1086; 1124-1129). 2. Osposobiti studente za praktičnu primjenu kanonskih normi i drugih crkvenih smjernica koje se odnose na ženidbe s različitosti vjere u kontekstu pastoralnog rada i praćenja mješovitih zaručničkih parova i supružnika. 3. Razviti sposobnost analitičkog pristupa i tumačenja kanonskih normi kako bi se osigurala pravilna primjena u specifičnim situacijama ženidbi s različitosti vjere. 4. Promicati svjesnost o pastoralnim izazovima i mogućnostima u vezi s ženidbama s različitosti vjere te razviti vještine u pružanju pastoralne podrške, savjeta i praćenja parova koji se nalaze u takvim situacijama. 5. Upoznati temeljne ideje o ženidbi u Islamu, osobito stav Kur'ana i šerijatskog prava prema mješovitim ženidbama. 6. Potaknuti refleksiju o važnosti dijaloga, razumijevanja i poštovanja međureligijske različitosti u kontekstu ženidbi u Bosni i Hercegovini te razvijati kompetencije za izgradnju mostova i prevladavanje izazova koji proizlaze iz različitih vjerskih uvjerenja.		

Tematske jedinice:

(po potrebi plan izvođenja po tjednima se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)

1. Uvod. Važnosti teme mješovitih ženidbi za Vrhbosansku nadbiskupiju. Pogled na različite statistike: sklopljeni i razvedeni brakovi u BiH, prisutnost muslimana u Europi i u BiH. Ženidbe s različitosti vjere u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.
2. Povijesni pregled nastanka fenomena ženidbi između kršćana i nekrštenih: Sveto pismo, crkveni oci, Gracijan, Kodeks kanonskog prava iz 1917.
3. Povijesni pregled nastanka fenomena ženidbi između kršćana i nekrštenih: Drugi vatikanski sabor, M.p. *Matrimonia mixta* pape Pavla VI.
4. Ženidbe s različitosti vjere u važećoj kanonsko-pravnoj normativi: narav zapreke, uvjeti za podjeljivanje oprosta od zapreke, priprava mješovitih ženidbi, kanonski oblik sklapanja ženidbe, slavlje ženidbe.
5. Različitost vjere – teškoće i izazovi za pastoral Crkve: postsinodalna apostolska pobudnica *Amoris laetitia* pape Franje (2016.).
6. Smjernice krajevnog prava o ženidbama s različitosti vjere u dokumentima europskih biskupskih konferencija – talijanska biskupska konferencija.
7. Smjernice BK BIH o mješovitim ženidbama: Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih ispovijesti (1999.), Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u BiH (2005.) i direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici (2008.).
8. Brak i obitelj prema nauci Kur'ana.
9. Brak i obitelj prema šerijatskom pravu: ugovorni karakter braka, vrste ženidbi, pravni preduvjeti za sklapanje ženidbe, oblik sklapanja ženidbe, prava i obveze supružnikâ.
10. Brak i obitelj prema šerijatskom pravu: trajne i privremene ženidbene zapreke, ženidbe muslimana s nemuslimankom, razrješenje ženidbe prema šerijatskom pravu.
11. Zaključna rasprava: realne mogućnosti, prijedlozi i izazovi za pravno-pastoralno djelovanje Crkve u Bosni i Hercegovini, posebno u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.
12. Referati.
13. Referati.
14. Referati.
15. Utvrđivanje i vrednovanje rada studenata. Studentska evaluacija rada na predmetu.

Ishodi učenja:**Znanje:**

	<p>a) Upoznati povijesni razvoj mješovitih ženidbi i nastanak kanonske zapreke različitosti vjere, od svetopisamskih svjedočanstava do odredbi važećeg Zakonika i postsinodalne apostolske pobudnice <i>Amoris laetitia</i> pape Franje.</p> <p>b) Upoznati dokumente pojedinih europskih biskupskih konferencija koje se odnose na ženidbe s različitosti vjere.</p> <p>c) Upoznati relevantne dokumente BK BiH na temu mješovitih ženidbi; <i>Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih ispovijesti</i> (1999.), <i>Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u BiH</i> (2005.) i <i>Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici</i> (2008.).</p> <p>d) Steći temeljno znanje i razumijevanje šerijatskog prava o braku i obitelji.</p> <p>e) Razumjeti izazove, teškoće i potencijalne pozitivne strane mješovitih ženidbi te njihovog slavljenja.</p> <p>Vještine:</p> <p>a) Sposobnost tumačenja i primjene kanonskog prava u pastoralnom djelovanju.</p> <p>b) Primjena stečenog znanja iz kanonskog prava u pripremi i slavlju mješovitih ženidbi te pastoralno praćenje obitelji u kojima supružnici ispovijedaju različitu vjeru.</p> <p>Kompetencije:</p> <p>Osposobljenost za pružanje pravno-pastoralnog savjetovanja i pomoći mješovitim zaručničkim parovima, kao i supružnicima koji već žive iskustvo mješovite ženidbe.</p>
Metode izvođenja nastave:	Predavanja i samostalni zadaci
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹:	Aktivnost na nastavi – 10% Vježbe i zadaci - 40% Usmeni ispit – 50%
Literatura²:	Obavezna: <i>Jeruzalemska Biblija</i> , KS: Zagreb, ¹² 2023. <i>Kur'an</i> s prijevodom na bosanski jezik, Esad Duraković (prev.), Svjetlost: Sarajevo, 2004. <i>Kodeks kanonskog prava</i> , uređen po odredbi sv. Oca Pape Pija X., proglašen po nalogu Pape Benedikta XV., s

¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

² Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

predgovorom, izvorima i stvarnim kazalom stožernika Petra Gasparrija, preveo F. HERMAN, Zagreb, 2007.
Zakonik kanonskoga prava, proglašen vlašću pape Ivana Pavla II., s izvorima, Zagreb, 1996.
FRANJO, apostolska pobudnica *Radost ljubavi*, Zagreb, 2017.
BK BiH, „Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih ispovijesti“, *Vrhbosna* 3 (1999.), 330-336.
BK BiH, *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 2005.
BK BiH, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Sarajevo 2008.

Dopunska:

PAVAO VI., M.p. *Matrimonia mixta*, 31. 3. 1970.
CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA – COMISIÓN EPISCOPAL DE RELACIONES INTERCONFESIONALES, „Orientaciones para la celebración de los matrimonios entre católicos y musulmanes en España“, 23. 9. 1987.
CONFERENZA EPISCOPALE ITALIANA, „I matrimoni tra cattolici e musulmani in Italia. Indicazioni della Presidenza della Conferenza Episcopale Italiana“, 29. 4. 2005.
SEKRETARIAT DER DEUTSCHEN BISCHOFSKONFERENZ, *Christen und Muslime in Deutschland*, 23. 9. 2003.
DURAKOVIĆ, E. (ur.), *Kur'an s prijevodom na bosanski jezik*, Sarajevo 2004.
BEGOVIĆ, M., *Šerijatsko bračno pravo. Sa kratkim uvodom u izučavanje šerijatskog bračnog prava*, Beograd 1936.
BERLJAK, M., „Mješovita ženidba prema novom crkvenom Zakoniku“, *Kateheza* 1 (1983.) 33-39.
BLAŽEVIĆ, V., „Mješovite ženidbe“, *Bogoslovska smotra* 49, 1-2 (1979.), 163-177.
BLAŽEVIĆ, V., „Stajalište i pastoralna skrb Katoličke crkve u pogledu mješovitih ženidbi“, *Vrhbosna* 2 (1991.), 225-232.
BLAŽEVIĆ, V., „Pravno-pastoralni osvrt i postupanje kod ženidbi između katolika i muslimana“, u: M. ŠPELIČ, (ur.), *Lex victrix in caritate*, Ljubljana 2013., 171-188.
KUTLEŠA, D., „Mješovita ženidba u Katoličkoj Crkvi“, *Crkva na kamenu* 3 (2008.), 12-13.
LJEVAKOVIĆ, E., „Bračna zajednica. Priprema, sklapanje, tradicija s islamskog aspekta“, u: P. JURJIŠIĆ, (ur.), *Dvoje njih bit će jedno tijelo. Zbornik radova s okruglog stola o braku i bračnoj zajednici iz perspektive vjerskih*

zajednica i civilnog zakonodavstva, Sarajevo 2007., 33-46.

VUKŠIĆ, T., „Mješovite ženidbe u katoličanstvu, pravoslavlju i islamu (I). Pravno i pastoralno pitanje u međuvjerskim odnosima“, *Crkva u svijetu* 42, 1 (2007.), 81-95.

VUKŠIĆ, T., „Mješovite ženidbe u katoličanstvu, pravoslavlju i islamu (II). Pravno i pastoralno pitanje u međuvjerskim odnosima“, *Crkva u svijetu* 42, 2 (2007.), 227-243.

Strani jezici:

ABAGNARA, V., *Il matrimonio nell'Islam*, Napoli, 1996.

ASSOCIAZIONE CANONISTICA ITALIANA, (ur.), *Il matrimonio tra cattolici ed islamici*, Città del Vaticano, 2002.

CHIAPPETTA, L. (ur.), *Il Codice di diritto canonico. Commento giuridico-pastorale*, sv. II, Bologna, 32011.

GIANESIN, B., *Matrimoni misti*, Bologna 1991.

LISTL, J. – MÜLLER, H. – SCHMITZ, H., (ur.), *Grundriß des nachkonziliaren Kirchenrechts*, Regensburg, 1980.

KOMADINA, A. *Il matrimonio musulmano. Dissertatio ad lauream in theologia consequendam re morali specialiter exulta*, Romae, 1983.

REDAZIONE DI QUADERNI DI DIRITTO ECCLESIALE (ur.), *Codice di diritto canonico commentato*, Milano 52021.

PEROTTI BARRA, G., *Sposare un musulmano. Aspetti sociali e pastorali*, Cantalupa (Torino), 2001.

RUF, N., *Das Recht der Katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg-Basel-Wien, 1983.

VITO PINTO, P., *Commento al Codice di Diritto Canonico*, Città del Vaticano. 22001.